

Nr.109/296/

Šeštadienis, 1946.V.11

IŠ VISO PASAULIO

- DĖL TAIKOS KONFERENCIJOS sušaukimo 4 ministeriai Paryžiuje dar nieko nenutarė. Byrnes pasiūlymo sušaukti tą konferenciją birželio 15 d. Paryžiu, nepaisant, ar dabar pasiseks susitarti dėl taikos sutarčių, ar ne, kaip Londonas praneša, Molotovas vis nepriima: jo nuomone, jei 4 ministeriams nepavyks susitarti, tai taikos konferencija patektų į pailšimas ir susiskaldytų į du lagerius. Besitariant vėliau buvo prieita prie alternatyvos: šaukti taikos konferenciją arba liepos 1 d., arba liepos 15 d., pastarąją datą palaikant Bidault, kurio nuomone 4 ministeriai dar kartą prieš taikos konferenciją turėtų susitikti. Bet ir iš to niekas neišėjo. Bevinas pareiškęs: konferencijos atidėjimas reikštų tik sprendimo atidėjimą. Jo nuomone, jei taikos sutarčių projektus galutinai parengtų tik 4 didieji, tai būtų veto teisė taikoma ne tik taikos konferencijai, bet ir visoms tautoms, kurios drauge kovojo šiame kare. Tasso žiniomis iš Londono, sovietai mena, kad gera valia sunkumus galima būtų nugalėti. Vekarykštėj anglų spaudoj pastebima, jog esą nuomonių dėl laikinųjų taikos sutarčių /5 metams/ sudarymo su nugalėtomis valstybėmis. Be to, pažymima; kad dėl Vokietijos pradeda išsilyginti nuomonių skirtumai tarp D.Britanijos ir Prancūzijos, tačiau - yra dar rytinė, rusų valdoma, Vokietija. "Manchester Guardian" straipsnyje "Jokia taika" pabrėžia, jog konferencijoje viešpataujas fatalizmas ir nesitikima pasiekti susitarimo, nes Rusija turinti skirtingų nuomonių nuo Vekarų demokratijų, ypač dėl Italijos. "Daily Telegraph": vienybės nebus pasiekta, jei didieji tesilaikys tik savo nuomonių; turi būti apsaugojamos ir mažųjų tautų teisės, kaip tai pažymėjęs Churchillis savo paskutinėj Olandijoje pasakytoj kalboj. Šio ryto žiniomis, vakar popietiniam posėdy, Bevinui pasiūlius, vėl tartasi dėl Italijos, bet jokių nutarimų dar nepadaryta. Rusai reikalauja Triesto Jugoslavijai, o kiti trys priskiria ją Italijai. Dėl Italijos kolonijų nuomonės pradedančios išsilyginti: rusai jau sutinka, kad Tripolitanija būtų perleista JTO patikėtiniais. Taip pat esą prieinama vieningesnės nuomonės dėl Prancūzijos ir Italijos sienos demilitarizacijos, dėl reparacijų ir kt.

- ROMOJE ministrų taryba priėmė kronprinco Umberto pareiškimą, kad jis perima karalius, savo tėvo, Emanuelio III sostą. Naujasis karalius vadinamas Umberto II, Italijos karalius, panaikinant titulą "Iš Dievo malonės ir tautos valia". Antimonarchistai ir kairieji, kaip Londonas praneša, išleisdę manifestą, skelbdami šiandien streiką ir reikalaudami demokratijos. Tuo tarpu vakar Romoje prie karalius rūmų susirinkę apie 20.000 žmonių minia sveikino Umberto II, net kelis kartus reikalaudama jį pasirodyti balkone.

- PASKOLOS TEIKIMĄ D.BRITANIJAI JAV senatas 46 balsais prieš 34 išsprendė teigiamai. Dabar tas reikalas perduodamas dar spręsti reprezentantų rūmams. Senatas dėl to debataavo 4 savaites. Londono žiniomis, ir Kanada sutikusi teikti D.Britanijai 1,5 mil.paskolą.

- GRAIKIJOJ britų pasiuntinys min.pirm.Saldardui pareiškęs, jog pačios Graikijos reikalas nustatyti terminą monarchijos klausimo balsavimui. Kaip Londonas praneša, Graikija paprašiusi amerikiečių, anglų ir prancūzų stebėtojus rinkimams stebėti.
- JAV ANGLIAKASIŲ STREIKAS, kaip iš New Yorko praneša, 2 savaitėm sustojo ir darbininkai nuo pirmadienio vėl eisią darban. Prez.Trumanas reikalauja aiškinti streiko priežastis.
- HOOVERIS iš savo ilgos kelionės jau grįžo į Ameriką ir, kaip New Yorkas praneša, prez.Trumanui padarysias pranešimą apie pasaulio maitinimo būklę. La Guardia patariaš nuo 1947 m. Unrą pansikinti ir jos funkcijas perleisti JTO.
- ARABŲ TARYBA pasiuntė protesto raštus prez.Trumanui, min.pirm.Attlee, generalis.Stalinui ir min.Molotovui, reikšdami nepasitenkinimą dėl amerikiečių-anglų komisijos Palestinai nutarimo įleisti į Palestiną 100.000 žydų. Tas nutarimas esąs ižeidimas laisvės ir demokratijos. Arabai iki paskutinio vyro priešinsis. Irake ir Egipte dėl to rengiami streikai. Madrido žiniomis, Jeruzalėj baiminamasi ir dėl žydų reakcijos prieš arabus.
- DE GAULLE BUTAN, kaip Madridas pranešė, bandęs išibrauti kažkoks įtartinas asmuo, kuris suimtas. Esą dementuojama, kad prieš de Gaulle buvęs ruoštas atentatas.
- ŽEM.RŪMAI DĖL VOKIETIJOS vakar turėjo gyvus 5 valandų debatus, kur Vokietijos ir Austrijos reikalams vals.min.Hynd padarė nuodugnų pranešimą. Per debatus tarp kitko pareikšta, kad Vokietijoje dar nemaže nacių užima atsakingas tarnybines vietas. Vokietijos suskaldymas į britų ir rusų sferas vestų į katastrofą. Reiktų nieko nelaukiant paleisti belaisvius, nes krašto atstatymui reikalingi sveikų vyrų. Potsdame buvo numatytas Vokietijos ekonominis vieningumas, bet jo nėra, - reiktų Vokietijai centrinės ūkinės kontrolės, nes kitaip griūna Potsdamo nuostatai. Stiprinti demokratiją, nepasigailint daugiau popieriaus spaudai. Austrija - turi demokratijos tradicijas. Tenai reikalinga nustatyti, kas buvo vokiečių nuosavybė, nes rusai to neskiria. Kol kraštas suskaldytas zonomis, tol nepagyvės ekonominis gyvenimas. Reikia atitraukti iš tenai sąjungininkų karines igulas.
- SPD KONFERENCIJOJ HANNOVERE, kaip Londonas praneša, padarytas nutarimas nebendradarbiauti su rusų zonos SPD, susijungusia su komunistais į SEP. Nacių diktatūros esą negalima pakeisti komunistine diktatūra.
- NURNBERGE jau apklausinėti Streicheris, Schachtas, Funkas, o dabar eina adm.Dönitzo apklausinėjimas. Bukarešte jau kuris laikas eina procesas prieš marš.Antonescu ir kitus, kurie bendradarbiavo su naciais ir į karą įtraukė Rumuniją.
- TREMTINIŲ REIKALAIŠ Londone nuo balandžio 8 d. vykstanti tarptautinė konferencija gegužės 25 d. turi pateikti JTO ūkio ir socialinių reikalų tarybai, susirenkančiai į antrąją sesiją New Yorkan, savo darbų rezultatus. Kaip "Kelyje Tėvynėn" /Nr.15, IV.29/ rašoma, konferencijoje esama gyvų diskusijų mūsų reikalais. "BBC" pranešimu, kaip ir buvo laukiama, puolimą prieš tremtinius pradėjo TSRS bloko atstovai. Marš.Tito delegatas Dr.Bebler užprotestavo prieš Sir Emerson pasakymą, kad tiksliai tremtinio definicija negalima, rentini visi, kurie savo tėvynės paliko 1939-45 m. karui prasiidėjus. Dr.Bebler nuomona, tremtiniai - tai tiesioginiai nuo fašizmo nukentėjęs. Olandijos atstovas atkirto, kad tremtiniai savo tėvynėje jaučią pavojų gyvybei, asmens laisvei ar religiniam

įsitikinimams, negali grįžti ir turi būti pagelbimi. Olandui opo-
navo Lenkijos atstovas Viniewicz. Jo nuomone, galima būti opozici-
joje savo krašto vyriausybei, bet nieku būdu užsieniuose ir dar
organizuotai, masiškai. Kas nenori grįžti, tai nebe tremtinys, o
emigrantas, o kaip toks negali gauti paramos. Čia atsakė Britų at-
stovas Sir Rendel, kuris, paties žodžiais, yra už "senąją" demok-
ratią, už asmens neliečiamumą, už laisvę. Rendelio nuomone, kon-
ferencija aiškiai pasidalijo į dvi grupes: už laisvą žmogų ir už
žmogų - režimo įrankį, tad, jei nebus galimos bendras nutarimas,
teks JTO tarybai pristatyti daugumos ir mažumos projektai. Trem-
tinio definicijai apibrėžti išrinkta komisija, į kurią įėjo JAV,
D.Britanijos, TSRS, Prancūzijos, Lenkijos, Jugoslavijos ir Belgi-
jos atstovai. Tolimesnėj pasitarimų eigoj TSRS atstovas gen.Rado-
vas pareikalavo, kad pasitarimai būtų slapti, netgi be spaudos at-
stovų. Per balsavimą 12 atstovų pasisakė prieš, 6 už ir 2 susilai-
kė. Tada komunistai iš Jugoslavijos ir Lenkijos pareikalavo, kad
būtų sudaryta komisija, kuri "persijotų" visas DP stovyklas ir at-
rinktų kvislingus. JAV atstovas Warren pareiškė, kad kvislingams
sekti yra specialiai tarptautinė karo nusikaltėliams-tirti komisija,
tai jau išeina iš konferencijos kompetencijos ribų. Britas Rendel
 pridūrė, kad konferencija turi parūpinti tremtiniais humanišką bū-
tį, o ne juos jėga tempti į kortuves. Jugoslavijos ir Lenkijos
reikalavimas, Sir Rendelio nuomone, primena rūsčius viduramžius, kai
kitais manetais buvo deginami ant laužų. Čekoslovakijos atstovas
 pasiūlė, kad suinteresuotosios valstybės pristatytų kvislingų są-
rašus ir jie turi būti gražinti; DP stovyklos, jo manymu, reakci-
jos šiltedaržiai. Sir Rendel pareiškė, kad, aišku, grūdai nuo pelų
atskirtini, bet kategoriškai užprotestavo prieš absoliutų ir auto-
matišką visų tremtinių kaltinimą. Tremtinys, Rendelio manymu, ver-
tas širdies ir globos, tremtinys viską prarado, įskaitant ir tėvy-
nę. Jam daromi priekaištai rekošetu grįžta į tautos neišgaliotų
prokurorų veidą. Ukrainos atstovas plk.Bragin ir Jugoslavijos at-
stovas Dr.Bebler pareikalavo, kad tų stovyklų komendantai, kur
vyksta agitacija už negrįžimą, būtų suimti ir nubausti kalėjimu.
Čia griežtai atsakė JAV atstovas. Tada TSRS atstovas ėmė skųstis
D.Britanijos spauda, esą, ji iškraipanti kalbas ir blogai infor-
muojanti visuomenę. Čia prabilo pirmininkaujas McNeil, pats iš
profesijos žurnalistas: "Mūsų tėvynėj neįsakinėjama, kas ir kaip
turi rašyti". TSRS bloko nariams reikalaujant tremtinių persijo-
jimo, prieita kompromisinės rezoliucijos /pateriant sudaryti ko-
misiją, kuri peržiūrės, ar iš teisinės pusės įmanomas tai dalykas/,
už kurią pasisakė: D.Britanija, JAV, Australija, Brazilija, Olan-
dija, Kanada, N.Zelandija ir San Domingo, prieš - TSRS, UTSRS,
GTSRS, Čekoslovakija, Jugoslavija ir Lenkija, o susilaikė - Belgi-
ja, Kinija ir Prancūzija. Rytų atstovai, matydami nelaimėsia, var-
toja obstrukcijas, pvz., TSRS atstovas jau pora kartų kalbėjo po
2 valandas, o Jugoslavijos atstovas siūlo rezoliuciją po rezoliu-
cijos. Tai išvedė iš kantrybės ramą anglų pirmininką. Mc Neil ispė-
jo ir po to stėmė balsą. Dr.Bebler pirmininkaujanti pavadino dik-
tatorium ir išėjo iš salės."

- LENKIJOS TREMTINIŲ NUSISTATYMAS aiškėja iš Londone lenkų leidžia-
mo mėnesinio žurnalo "Mysl Polska" idėto straipsnio "Didysis loši-
mas", kur, be šių dienų pasaulio padėties problemų nagrinėjimo ir
spėliojimo apie karo galimybes, tarp kitko rašoma: "Turėdami pasi-
rinkimą - nelaisvę arba išelvystę, pasirinkom šią entrają. Kiekvie-
na gyva tauta tokiomis sąlygomis griebiasi kovos, nors iš karto at-
rodo ir neviltiška. Geriau sunkiausia kova, kaip lėta politinė mir-
tis. Pasirinkome kovą ir ją tiek ilgai tęsime, kol pilnai atstaty-

sime savo nepriklausomą valstybę. Niekas rimtas nemano, kad pajėgime kokių nors galingų sukilimų išsiveržti iš nelaistės. Nuosavos, ko labiausiai pasiaukojančios, pastangos yra reikalingos, tačiau esmėje jos turi būti suderintos su tarptautine būkle ir su tėvynės atsparumu... Tėvynės uždavinys yra ištverti ir nepaskęsti svetimos valstybės tvane. Išeivijos uždavinys – palaikyti ryšius su tėvyne, išlikti savarankiškiems ir tarptautinėje arenoje vesti kovą už mūsų nepriklausomos valstybės atstatymą... Meskime į šalį smulkius asmenis ar grupės intereselius, partines ambicijas, neesminius ginčus ir neapykantą, tęskime didįjį žygį už tėvynę" /KT Nr.15, IV.29, Itzehoe/.

VIETOS ŽINIOS

- UŽSIENIEČIŲ MENININKŲ PARODA, dalyvaujant ir mūsiškiams, Unrra Team 76 globojama, atidaroma rytoj /V.12/ 10 val. Kemptene Kornhaus salėje. Lankymo valandos kasdien 10-17 val.

- PER AKTUALIJAS rytoj 19 val. sporto halėje padarys pranešimus Dr. Meškauskas apie pasaulio įvykius, o Komiteto narys ūkio reik. Vailčeliūnas apie mūsų ūkio bei maitinimo reikalus.

- ČIURLIONIO ANSAMBLIS, kaip mums iš Schongau telegrama pranešta, gegužės 13 ir 14 d.d. į Pabaltijo tautų šventę dar neatvyks, todėl programoj numatytas jo pasirodymas atkrenta. Be to, telegramoj pažymima, kad, gal būt, vietoj to tam laikui atvyksias Wiesbadeno ansamblis. Bet kaip iš tikrųjų bus, paskelbsime vėliau. Į Schongau iš Kempteno patartina važiuoti pirmuoju traukiniu, t.y. 5,20 val., nes popietiniu nuvažiavus gali būti sunkumų dėl nakvynės. Iš Schongau galima grįžti dukart per dieną: 5,10 val. ir 17 val. traukiniais. Maisto su savim reikia pasiimti.

- Į HANAU ŽURNALISTŲ SUVAŽIAVIMĄ vakar rytą išvyko mūsiškiai: A.Klimas, A.Sirutis, C.Surdokas ir A.Šešplaukis-Tyrulis.

- SMUKININKAS IZ.VASYLIŪNAS pirmadienį /V.13/ 19,30 val. miesto teatre numato koncertą-rečitalį su labai įvairia programa. Jai koncertas tikrai įvyks, bilietų bus galima nusipirkti pirmadienį 9-11 val. mūsų pašte.

- PER AKTUALIJAS, kaip papildomai mums pranešta, rytoj mus liečiančiais reikalais padarys pranešimą ir Komiteto pirm.inž. Pabedinskas.

- IŠ KREPŠINIO GYVENIMO: vakar įvykusios latvių revanšinės rungtynės su mūsų ansambliu baigėsi vėl ansamblio laimėjimu 26:17/11:6/. Ansambliui krepšius pelnė: Vengianskas 14, Murauskas 4, Kaukorius 3, Pabedinskas ir Bankauskas po 2 ir Ąrmonas 1. Per užvakarykščias krepšinio rungtynes 102 kamb. su GSK laimėjo 102-kambarys pasėkmė 36:30. Kambario komandoje gerai derinosi ir p.Puzinauskienė, pelnydama 8 taškus. Šiandien 21 val. vėl įdomios rungtynės: "Suvelkiečių" su Duliūnu, Krutuliu, Bagdonu, Varkala, Sventicku ir Murausku prieš "Žemaičius" su Norkumi I, Norkumi II, Andruliu III, Racevičium ir Makausku. Rytoj Dillingeno ir GSK krepšinio rungtynės bus 16 val.

- DAUGĖLOS ANGLŲ KALBOS GRUPĖ nuo V.13 d. pamokas turės pirmadieniais ir penktadieniais 8-9 val. valgyklos II aukšt. mėsotojų salėje.

- DĖL UŽDRAUSTŲ UNIFORMŲ NEŠIOJIMO militarinė valdžia planuoja nuo gegužės 10 d. amerikiečių zonoje platų vokiečių ir tremtinių patikrinimą. /"Schwb.Ladztg" Nr.37, V.7/.

- ŠIANDIEN laukiama prez.Trumano kalbos.

/D.W.Nr.109/293/